

PASIŪLYMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO
IR ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (NAUJA REDAKCIJA)
NR. XIIP-3234

Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
Str.	Str. d.	P.	Pastaba: Žemiau pateikti pasiūlymai parengti atsižvelgiant į AB „Švyturys“ profesinės sąjungos iniciatyvą
240	4		Argumentai: Lietuvoje susiklostė situacija, kai surengti streiką teoriškai galima, tačiau praktiškai beveik neįmanoma. Uždraudžiant streikus, mūsų šalyje iš darbuotojų atimama visame civilizuotame pasaulyje įprasta kolektyvinių darbo ginčų sprendimo priemonė, iš esmės paneigiant teisę reikalauti, kad darbdaviai laikytųsi darbo įstatymų, kolektyvinių sutarčių ir susitarimų. Beveik absoliučią daugumą streikų, vykusių Lietuvoje per pastaruosius 15 metų, surengė viešojo sektoriaus darbuotojai, tuo metu privačių įmonių dirbantieji šia galimybe nepasinaudojo. Nuo 2000-ųjų Lietuvoje buvo surengti 635 streikai, kuriuose dalyvavo 27,2 tūkst. darbuotojų, o didžiąją dalį šių streikų – net 98,9 procento – surengė švietimo įstaigos. 2014 m. Lietuvoje iš viso surengti 78 streikai – iš jų 45 įspėjamieji – kuriuose dalyvavo 1,6 tūkst. darbuotojų. Kaip pranešė Statistikos departamentas, visi šie streikai surengti lapkričio ir gruodžio mėnesiais, kai vyko pagrindiniai švietimo įstaigų darbuotojų streikai. Vidutinė streiko trukmė buvo 2,05 darbo dienos, o įspėjamojo streiko – 0,33 dienos. Dėl streikų nedirbtas darbo laikas sudarė 1,7 tūkst. darbo dienų, iš jų 296 dėl įspėjamųjų streikų. Tai, kad teise streikuoti Lietuvoje sėkmingai naudojasi tik viešojo sektoriaus darbuotojai, liudija apie ydingą šios srities reglamentavimą. Šią padėtį būtina keisti, nes jėgų balansas tarp darbo sutarties šalių, t. y. darbdavių ir darbuotojų, yra kritiškai pažeistas – atlyginimai už darbą Lietuvoje yra vieni mažiausių Europoje, tačiau darbuotojai neturi veiksmingų priemonių ginti savo teisėtus interesus. Todėl siūlome supaprastinti streikų reglamentavimą. Derybos dėl Kolektyvinės sutarties sudarymo ar keitimo nesėkmės atveju baigiamos nesutarimo protokolo pasirašymu, todėl nėra tikslinga tą patį ginčą nagrinėti dar kartą ginčų komisijoje. Atsisakydamas derėtis, darbdavys turi suprasti, jog taip suteikia darbuotojams teisę streikuoti. Pasiūlymas: Pakeisti 240 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Jeigu derybos pasibaigia nesudarius kolektyvinės sutarties ar kito susitarimo ar viena iš šalių jas nutraukia arba darbdavio (darbdavių organizacijos) sprendimas netenkina profesinės sąjungos ar jų organizacijos, arba jeigu per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą

			darbdavys (darbdavių organizacija) nepateikė jokie atsakymo, profesinė sąjunga ar jų organizacija gali inicijuoti kolektyvinio darbo ginčą ginčo dėl interesų nagrinėjimą šio skyriaus nustatyta tvarka.
241	1		Argumentai: Argumentai išdėstyti prie pasiūlymo dėl 240 str. keitimo. Darbo ginčų komisijoje turi būti sprendžiami tik ginčai, nesusiję su Kolektyvine sutartimi. Pasiūlymas: Pakeisti 241 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Darbo ginčą Kitus darbo ginčus, nesusijusius su kolektyvinės sutarties sudarymu ar keitimu, dėl interesų pirmiausia privaloma išnagrinėti abiejų ginčo šalių sudarytoje ginčo komisijoje.“
248	2		Argumentai: Argumentai išdėstyti prie pasiūlymų dėl 240 ir 241 str. keitimo. Pasiūlymas: Papildyti 248 straipsnio 2 dalį 4 punktu ir ją išdėstyti taip: 2. Profesinės sąjungos ar jų organizacijos šio Kodekso nustatyta tvarka turi teisę organizuoti streiką šiais atvejais: 1) kai ginčo komisija konstatuoja neišspręstą ginčą ar viena iš šalių pasitraukia iš derybų, ar darbdavys (darbdavių organizacija) nepaskiria narių į ginčo komisiją per išankstinį ginčo nagrinėjimą; 2) kai tarpininkas priima sprendimą konstatuoti neišspręstą ar iš dalies išspręstą ginčą; 3) kai darbdavys ar jų organizacija nevykdo darbo arbitražo sprendimo. 4) Jeigu derybos pasibaigia nesudarius kolektyvinės sutarties ar kito susitarimo ar viena iš šalių jas nutraukia arba darbdavio (darbdavių organizacijos) sprendimas netenkina profesinės sąjungos ar jų organizacijos, arba jeigu per 240 straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą darbdavys (darbdavių organizacija) nepateikė jokie atsakymo.
250	1		Argumentai: Pernelyg dideli apribojimai. Profesinė sąjunga yra pati pajėgi nuspręsti, kada streikas bus efektyvus. Profesinė sąjunga neskelbs streiko, jei jo nepalaikys darbuotojai. Pasiūlymas: Pakeisti 250 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Priimti sprendimą skelbti streiką gali profesinė sąjunga ar profesinių sąjungų organizacija jų įstatuose (statute) nustatyta tvarka šio Kodekso 248 straipsnyje nustatytais atvejais. Streikui skelbti įstatuose (statute) nustatyta tvarka turi būti gautas ne mažiau kaip ketvirtadalio profesinės sąjungos narių sutikimas.“
250	3		Argumentai: Pakeitimas susijęs su 250 str. 1 d. pakeitimu. Reikia paprastinti procedūrinius dalykus. Pasiūlymas: Pakeisti 250 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

			„3. Profesinės sąjungos ar jų organizacijos sprendime skelbti streiką nurodoma: 1) iškelti reikalavimai, dėl kurių skelbiamas streikas; 2) streiko data, pradžia ir vieta (įmonės, kuriose vyks streikas); 3) numatomas streikuojančių darbuotojų skaičius; 4) streiko komitetas; 5) profesinių sąjungų narių balsavimo biuletenis arba kiti dokumentai, įrodantys pritarusių streikui profesinių sąjungų narių skaičių.“
251	3		Argumentai: Ginčai, susiję su kolektyvinės sutarties sudarymu ar keitimu, sprendžiami šalių derybose ir tarpininkavimas ar darbo arbitražas yra neprivalomi. Pasiūlymas: Pakeisti 251 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Skelbiant streiką galima kelti tik tuos reikalavimus, kurie nebuvo patenkinti tarpininkavimo metu arba darbo arbitraže, arba derybose dėl kolektyvinės sutarties sudarymo ar keitimo.“
252			Argumentai: Įmonių, kurios rinkoje dirba konkuruodamos viena su kita, negalima pripažinti įmonėmis, teikiančiomis neatidėliotinas (gyvybines) paslaugas visuomenei. Pvz., streikuojant mobiliojo ryšio bendrovei „Omnitel“, šias paslaugas gali sėkmingai teikti „Tele2“ ir kitos. Tas pats taikytina transporto, kitoms sritims. Pasiūlymas: Pakeisti 252 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „1. 4. Neatidėliotinėmis (gyvybinėmis) paslaugomis visuomenei laikomos: 1) sveikatos priežiūros paslaugos; 2) elektros energijos tiekimo paslaugos; 3) vandens tiekimo paslaugos; 4) šilumos ir dujų tiekimo paslaugos; 5) kanalizacijos ir atliekų išvežimo paslaugos; 6) civilinės aviacijos, įskaitant skrydžių valdymą, paslaugos; 7) telekomunikacijų paslaugos; 8) geležinkelio ir miesto visuomeninio transporto paslaugos.?,
256	2		Argumentai: Terminas turi būti protingas. Teismui turi pakakti ir vienos dienos, kad nustatytų, ar buvo išlaikytos šiame kodekse nustatytos procedūros. Teismas negali nagrinėti iškeltų reikalavimų pagrįstumo. Tai daro tik konflikto šalys, pasinaudodamos suteiktomis ginčo reguliavimo priemonėmis. Pasiūlymas: Pakeisti 256 straipsnį 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Teismas bylą dėl streiko teisėtumo turi išnagrinėti per penkiolika dienų penkias dienas.“
256	3		Argumentai: Argumentai tie patys, kaip ir pasiūlyme dėl 256 str. 2 punkto. Pasiūlymas: Pakeisti 256 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Teismas pripažįsta streiką neteisėtu, jeigu jo tikslai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, šiam Kodeksui, kitiems įstatymams. Streikas

		taip pat pripažįstamas neteisėtu, jeigu jis: 1) paskelbtas nesilaikant šiame Kodekse nustatytos tvarkos ir reikalavimų; 2) streikas skelbiamas tais atvejais, kai šis Kodeksas ar kiti įstatymai draudžia streikuoti; 3) streikas skelbiamas dėl nustatyta tvarka neiškeltų reikalavimų, politinių ar kitų reikalavimų, nesusijusių su streikuojančių darbuotojų darbo ir su jais susijusiais interesais.“
260	2	Argumentai: Streiko metu reikia drausti bet kokia forma keisti streikuojančius darbuotojus. Tikslinga nurodyti, kad išimtys galioja tik neatidėliotinas (gyvybines) paslaugas visuomenei teikiančioms įmones. Pasiūlymas: Pakeisti 260 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Streiko metu darbdaviui draudžiama į streikuotojų vietas priimti naujus streikuojančius darbuotojus pakeisti kitais, išskyrus atvejus, kai būtina užtikrinti minimalių paslaugų vykdymą įmonėse, įstaigose, organizacijose ir šakose, teikiančiose neatidėliotinas (gyvybines) paslaugas, bet nėra galimybės to padaryti šio Kodekso nustatyta tvarka ir sąlygomis.“
266	4	Argumentai: Darbuotojo gaunamos pajamos susideda ir iš kitų išmokų, numatytų kolektyvinėje sutartyje, kituose susitarimuose ar vidiniuose teisės aktuose. Pasiūlymas: Pakeisti 266 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Įsiteisėjus teismo sprendimui pripažinti lokautą neteisėtu arba teismui sprendimą dėl lokauto pripažinimo neteisėtu nukreipus skubiai vykdyti, darbuotojų darbo sutarčių vykdymas per tris darbo dienas turi būti atnaujintas ir jiems turi būti sumokėtas visas negautas nuo lokauto pradžios iki sutarties vykdymo atnaujinimo darbo užmokestis ir kitos išmokos priklausančios pagal kolektyvinę sutartį, kitus susitarimus ar vidinius teisės aktus.“

Teikia
Seimo narys

Naglis Puteikis